

PRODUCȚIA EDITORIALĂ A LABORATORULUI PENTRU ANALIZA CONFLICTULUI TRANSNISTREAN – CONTRIBUȚIE LA CERCETAREA MEDIULUI REGIONAL DE SECURITATE

Eugen STRĂUȚIU¹

EDITORIAL PRODUCTION TO THE TRANSNISTRIAN CONFLICTS ANALYSIS LABORATORY – CONTRIBUTION TO THE REGIONAL SECURITY RESEARCH

ABSTRACT

Armed conflict erupted in 1992 in the Eastern region of the Republic of Moldova, with major influences on the regional security environment (especially regarding the interests of the Russian Federation, Ukraine and Romania, but also through the involvement of international organizations such as the OSCE and the European Union), it has not been the subject of systematic scientific research in Romania, for more than two decades.

This deficiency affected the level of analyzes and decisions of the political factors, the depth of knowledge in the academic and research environment, but also the objectivity of informing the public opinion.

Against this background, in 2013 the Transnistrian Conflict Analysis Laboratory started to activate, as a research unit of the „Lucian Blaga”, University in Sibiu. Drawing on projects, conferences, workshops, research internships and study visits, LACT currently reports five research volumes and two issues of the journal „Yearbook of the Laboratory for the Transnistrian Conflict Analysis”.

Keywords: Republic of Moldova, regional security, research, Transnistrian Conflict, yearbook, projects.

Introducere

Conflictul armat izbucnit în 1992 în regiunea de est a Republicii Moldova, cu influențe majore asupra mediului regional de securitate (mai ales în ce privește interesele Federației Ruse, Ucrainei și României, dar și prin implicarea organizațiilor internaționale precum OSCE și Uniunea Europeană), nu a făcut obiectul unor cercetări științifice sistematice în România, vreme de mai bine de două decenii.

Această carență a afectat nivelul analizelor și deciziilor factorilor politici, profunzimea cunoașterii în mediul academic și de cercetare, dar și obiectivitatea informării opiniei publice.

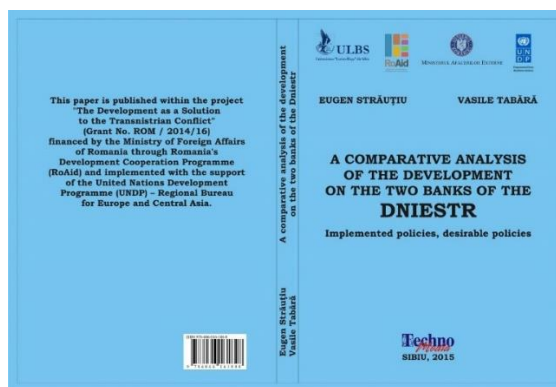
Pe acest fond, în anul 2013 a început să activeze Laboratorul pentru Analiza Conflictului Transnistrean, ca unitate de cercetare a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Sprijinindu-se pe proiecte, conferințe, workshopuri, stagii de cercetare și vizite de studiu, în prezent LACT raportează cinci volume de cercetare și două numere ale revistei *Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean/The Yearbook of the Laboratory for Transnistrian Conflict Analysis*.

¹ Prof. univ. dr., Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu; email: eugen.strautiu@ulbsibiu.ro.

A comparative analysis of the development on the two banks of the Dniestr.

Volumul a apărut în colaborarea profesorilor Eugen Străuțiu și Vasile Tabără², ca produs final al proiectului cu aceeași denumire, finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al României (prin Programul României de Asistență pentru Dezvoltare), și implementat pe bază de contract semnat cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP) – Biroul Regional Europa și Asia Centrală.

În pregătirea documentării, LACT a organizat un focus-grup la Universitatea Liberă Internațională a Moldovei din Chișinău (18 noiembrie 2014)³. A urmat, la Sibiu, workshopul internațional „Analiza comparativă a dezvoltării pe cele două maluri ale Nistrului. Dialog Chișinău-Tiraspol” (26-29 martie 2015)⁴.

Ideile și documentele colectate și procesate în cadrul celor două evenimente, coroborate cu studiul în biblioteci și online, au condus la volumul intitulat *A comparative analysis of the development on the two banks of the Dniestr – implemented policies, desirable policies*, care propune spre consultare textul în versiunile engleză (de bază), română și rusă (în traducere).

Pe parcursul a 246 de pagini, sunt analizate în manieră comparativă principalele domenii de dezvoltare, în dreapta și stânga Nistrului, la peste 23 de ani de autoproclamarea Republicii Moldovenești Nistrene pe teritoriul raioanelor de est ale Republicii Moldova. Introducerea și o vastă expunere metodologică (10 pagini) sunt urmate de investigarea domeniilor: Politică; Societate civilă; Mass-media; Drepturile omului; Economie. Lucrarea se încheie cu necesarele Concluzii și o repertoriizare a bibliografiei.

Cartea a fost recenziată de către Iulia Crăciun⁵ în limba engleză, în numărul 2/2015 al revistei *Studia Securitatis*.

² E. Străuțiu, V. Tabără, *A comparative analysis of the development on the two banks of the Dniestr*, Sibiu, Editura Techomedia, 2015.

³ <http://www.lact.ro/2014/11/19/18-11-2014-la-chisinau-focus-group-organizat-de-catre-laboratorul-pentru-analiza-conflictului-transnistrean/> (accesat: 15.08.2019).

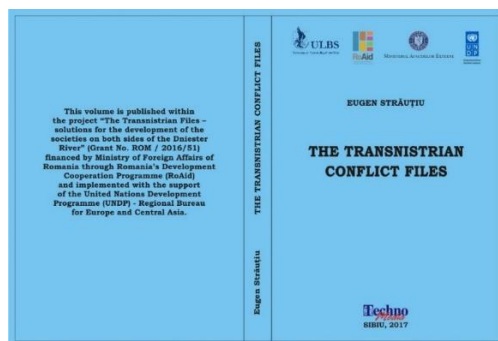
⁴ <http://www.lact.ro/2015/02/08/workshop-international-analiza-comparativa-a-dezvoltarii-pe-cele-doua-maluri-ale-nistrului-dialog-chisinau-tiraspol-26-29-martie-2015/> (accesat: 15.08.2019).

⁵ Iulia Crăciun, *A comparative analysis of the development on the two banks of the Dniestr*.

The Transnistrian Conflict Files.

Lucrarea cu acest titlu este încununarea proiectului intitulat „Dosarele conflictului transnistrean. Blocaje și soluții pentru dezvoltarea societății pe cele două maluri ale Nistrului”, implementat de către Laboratorul pentru Analiza Conflictului Transnistrean, în baza finanțării acordate de către Ministerul Afacerilor Externe al României (prin Programul României de Asistență pentru Dezvoltare), implementat pe bază de contract semnat cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP).

Conceptul central al proiectului a fost structurat în jurul obiectivului de a forma jurnaliști din publicații de limba română pe tema transnistreană, prin instruirea lor pe bază de bibliografie, apoi preluarea de către aceștia de surse jurnalistice din portofoliul LACT și specializarea lor pe unul dintre domeniile de dezvoltare investigate prin proiect. Informația obținută a constituit substanța articolelor, interviurilor și comentariilor publicate în propriile redacții (*România Liberă, Digi 24, Adevărul, Timp Românesc, Moldnova* ș.a.), și a reprezentat punctul de plecare în documentarea volumului intitulat *The Transnistrian Conflict Files*⁶, realizat de către Eugen Străuțiu.

În cursul documentării, jurnaliștii au fost instruiți într-un focus-grup, inițial la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu (9-12 octombrie 2016)⁷, și au participat la workshopul „Dosarele conflictului transnistrean”, organizat la Chișinău în 29 martie 2017 – unde au comunicat nemijlocit cu sursele jurnalistice achiziționate în cadrul proiectului⁸.

În continuare, jurnaliștii beneficiari au fost puși în contact direct cu fenomenul transnistrean prin vizită de studiu la Tiraspol⁹.

Implemented policies, desirable policies, Sibiu, Editura Technomedia, 2015 (autori Eugen Străuțiu, Vasile Tabără), în: „Studia Securitatis”, IX, nr. 2/2015, p. 188-189.

⁶ E. Străuțiu, *The Transnistrian Conflict Files*, Sibiu, Editura Technomedia, 2017.

⁷ <http://www.lact.ro/2016/10/13/la-sibiu-focus-grup-in-proiectul-dosarele-conflictului-transnistrean/> (accesat: 15.08.2019).

⁸ <http://www.lact.ro/2017/04/01/workshop-ul-dosarele-conflictului-transnistrean-organizat-la-chisinau-de-catre-laboratorul-pentru-analiza-conflictului-transnistrean-29-martie-2017/> (accesat: 15.08.2019).

⁹ <http://www.lact.ro/2017/04/01/vizita-de-studiu-la-tiraspol-in-cadrul-proiectului-dosarele-conflictului-transnistrean/> (accesat: 15.08.2019).

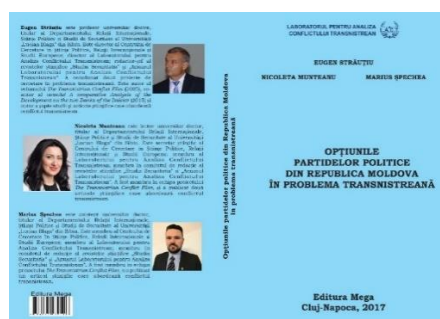
Prin prelucrarea informațiilor publicate de către jurnaliști, completarea lor cu alte date bibliografice și analiza realizată cu instrumentele științei politice, a rezultat cartea *The Transnistrian Conflict Files*, cu un total de 399 pagini, care prezintă texte în limbile engleză (de bază) și română. Obișnuita Introducere este urmată de o explicitare a metodologiei și o prezentare detaliată a platformelor de negociere – cadrul în care se discută și soluționează dosarele conflictului. Acestea sunt expuse și analizate separat: dosarul de securitate, cel politic, cel economic, cel al drepturilor omului. Un capitol special abordează dosarele prioritare pentru Chișinău și Tiraspol (care diferă!). Autorul tratează apoi rolul României în reglementarea transnistreană și finalizează prin concluzii și câteva propuneri de soluții. Anexele și Bibliografia generală închid aparatul critic și lucrarea în ansamblu.

Volumul a fost lansat în cadrul conferinței finale a proiectului, desfășurată la Sibiu, în 16 septembrie 2017¹⁰. Beneficiază de recenzii în nr. 2/2017 al revistei *Studia Securitatis*¹¹ și nr. 1/2017 al *Anuarului Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean*¹².

Opțiunile partidelor politice din Republica Moldova în problema transnistreană.

În abordarea acestui subiect au colaborat Eugen Străuțiu, Nicoleta Munteanu și Marius Șpechea¹³, care și-au propus să identifice punctele comune și cele diferite (eventual divergente) în programele partidelor politice de la Chișinău, pentru a fundamenta analitic scenariile de alianță/adversitate în elaborarea unei legislații care să conducă la reglementarea conflictului transnistrean.

În acest scop, a fost stabilită lista partidelor relevante (prin poziția lor parlamentară sau guvernamentală, prin expertiza lor anterioară și prezentă, prin poziția lor în sondajele de opinie recente). Programele politice au fost investigate în sens larg, pornind de la programele oficiale, programele electorale, declarațiile liderilor, conținutul conferințelor de presă, apelurile publice ș.a.

¹⁰ <http://www.lact.ro/2017/09/18/18-09-2017-rezultatele-conferintei-internationale-the-transnistrian-conflict-files/> (accesat: 15.08.2019).

¹¹ Nicoleta Annemarie Munteanu, *The Transnistrian Conflict Files – a research volume under the Laboratory for Transnistrian Conflict Analysis, signed by professor Eugen Străuțiu*, în: „Studia Securitatis”, XI, 2/2017, p. 156-158.

¹² Idem, *Файлы приднестровского конфликта*, în: „Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean”, I, nr. 1/2018, p. 93-95.

¹³ E. Străuțiu, Nicoleta Munteanu, M. Șpechea, *Opțiunile partidelor politice din Republica Moldova în problema transnistreană*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2017.

A rezultat un eșichier politic în care, de la stânga la dreapta (stânga reprezentând orientarea pro-rusă, dreapta cea pro-occidentală), au fost așezate partidele relevante, distanța dintre acestea indicând probabilitatea de a conveni sau nu asupra temelor principale în abordarea și rezolvarea conflictului transnistrean.

Structura volumului debutează prin Introducere și este continuată prin descrierea metodologiei („Cum stabilim relevanța partidelor politice în problema transnistreană?”). Cele nouă partide considerate relevante sunt tratate în două capitole separate: mai întâi, sub titlul „Programele oficiale ale partidelor politice în problema transnistreană – o analiză comparativă”; apoi după criteriul „Prezența mediatică a partidelor politice în problema transnistreană – o analiză comparativă”. Volumul se finalizează prin concluzii, bibliografie și anexe.

Volumul a fost recenzat de către Cristian Troncotă în *Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean*¹⁴.

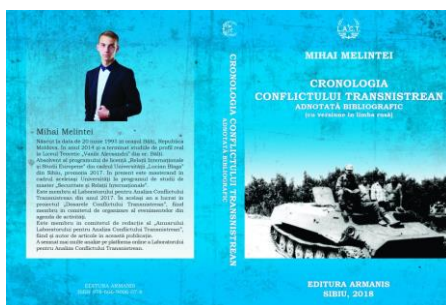
Cronologia conflictului transnistrean adnotată bibliografic – cu versiune în limba rusă.

Această lucrare inaugurează o serie de instrumente de lucru pe care Laboratorul pentru Analiza Conflictului Transnistrean le pune la dispoziția cercetătorilor la toate nivelurile (consacrați, doctoranzi, masteranzi sau studenți la ciclul de licență), pentru startul și documentarea continuă a cercetărilor lor.

Volumul, realizat de către Mihai Melintei¹⁵, se prezintă ca un repertoriu detaliat și masiv de evenimente (447 pagini în format A4), care debutează cu perioada conflictului armat și continuă cu procesul de reglementare, până la data publicării.

Prefața, în limbile română și rusă, este semnată de către Eugen Străuțiu. Urmează o listă de abrevieri, introducerea (română/rusă), cronologia, concluziile (română/rusă) și bibliografia.

Cronologia, expusă în formă tabelară, prezintă evenimentul (română/rusă), reperele cronologice ale acestuia și bibliografia unde evenimentul poate fi consultat în mod detaliat. Fiecare eveniment are asociate cele puțin două surse bibliografice, iar acolo unde interpretările sunt diferite, sunt propuse chiar și mai multe surse.

¹⁴ Cristian Troncotă, *Opțiunile partidelor politice din Republica Moldova în problema transnistreană – o analiză comparativă de Eugen Străuțiu, Nicoleta Munteanu și Marius Șpechea*, în: „Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean”, I, nr. 1/2017, p. 88-92.

¹⁵ Mihai Melintei, *Cronologia conflictului transnistrean adnotată bibliografic – cu versiune în limba rusă*, Sibiu, Editura Armanis, 2018.

Cartea a fost recenzată de către M. Șpechea în revista *Studia Securitatis*¹⁶, și de către Stanislav Chernyavskiy în *Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean*¹⁷.

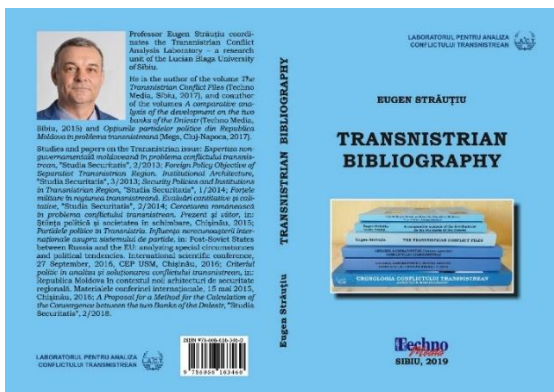
Transnistrian Bibliography.

Un repertoriu al surselor bibliografice științifice care tratează conflictul transnistrean (în ansamblu sau sub aspecte particulare), reprezintă continuarea preocupării Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean în redactarea de instrumente de lucru.

Volumul, realizat de către E. Străuțiu¹⁸, prezintă versiunea de bază în limba engleză și oferă traducere în limba română acolo unde este util publicului român.

Introducerea (engleză/română) este continuată de o minuțioasă descriere a metodologiei (cu referire la criteriile pentru selecționarea itemilor bibliografici; structurarea conținutului; metodologia selecționării itemilor bibliografici; normele de citare; aspecte privind traducerea) și o apreciere asupra categoriilor de public beneficiar.

Categoriile de surse bibliografice sunt segmentate astfel: Volume analitice; Capitle în volume; Articole; Studii și rapoarte; Teze de master și dizertații doctorale; Reviste; Memorii; Români în Transnistria.

Titlurile sunt prezentate în limba originală (au fost identificate contribuții de cercetare în engleză, română, rusă, franceză, spaniolă, italiană, germană, maghiară, suedeză, poloneză, slovacă ș.a.), iar acolo unde limba originală nu este engleza, acestea au fost traduse.

În forma finală, lucrarea propune: 88 volume analitice; 71 capitole în volume; 222 articole; 173 studii și rapoarte; 32 teze de master și dizertații doctorale; 9 reviste; 23 volume de memorii; 62 de titluri referitoare la românii din Transnistria.

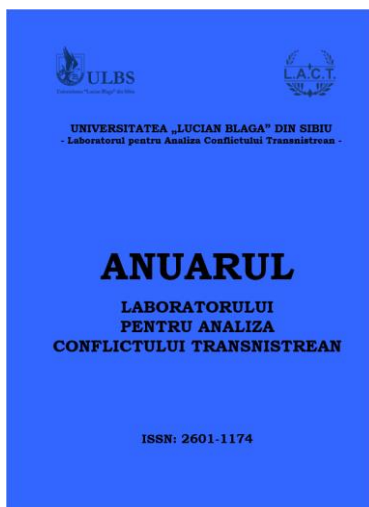
¹⁶ M. Șpechea, *Book review: The Chronology of the Transnistrian Conflict, by Mihai Melintei*, în: „*Studia Securitatis*”, XII, nr. 1/2018, p. 124-126.

¹⁷ Stanislav Chernyavskiy, *Михай Мелинтей, Хронология приднестровского конфликта, аннотированная библиографически - с русской версией*, Издательство Арманис, Сибю, 2018, în: „*Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean*”, II, nr. 1/2018, p. 137-140.

¹⁸ E. Străuțiu, *Transnistrian Bibliography*, Sibiu, Editura Technomedia, 2019.

Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean/The Yearbook of the Laboratory for the Transnistrian Conflict Analysis.

Periodicul LACT poartă denumirea *Anuarul Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean/The Yearbook of the Laboratory for the Transnistrian Conflict Analysis* și poate fi consultat online, unde apare conform cu principiile și regulile unei publicații științifice, propunând aria tematică, standardele etice, regulile de editare, procedura de recenzare și rezumatele arhivate.

Conform auto-prezentării, Anuarul „este publicația academică peer-review a Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean – structură de cercetare în cadrul Centrului de Cercetare în Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene (asociat Facultății de Științe Socio-Umane a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu). Publicația este destinată diseminării rezultatelor obținute în activitatea de cercetare științifică de către cadre didactice universitare, cercetători și experți profilați în analiza conflictului transnistrean, din România și străinătate. Revista este tipărită o dată pe an. Publică articole în limbile română, rusă și engleză”¹⁹.

Până în prezent, revista a fost indexată în patru baze de date internaționale: CEEOL (Germania), Index Copernicus (Polonia), Socionet.ru și Science.ru (Federația Rusă).

Conținutul este structurat, în mod constant, pe următoarele capitole: Cercetare (majoritatea articolelor publicate aici sunt produsul comunicărilor prezentate în ediția anuală a conferinței internaționale LACT), Recenzii, Analize (unde sunt preluate analizele cele mai valoroase publicate în cursul anului pe site-ul Laboratorului), Interviuuri (preluând interviurile operate sub egida LACT și publicate în cursul anului pe site-ul Laboratorului) și Documente (acele documente semnificative redactate, semnate și intrate în vigoare în cursul anului; unde este cazul, acestea sunt traduse pentru uzul publicului de limba română).

¹⁹ <http://www.lact.ro/anuar-yearbook/> (accesat: 15.08.2019).

Concluzie

Sub denumirea de „producție editorială” am inclus în această repertoriare de titluri doar cărțile și revista LACT – care reprezintă rezultatul unui proces propriu de redactare, editare, tipărire și difuzare. Contribuția Laboratorului pentru Analiza Conflictului Transnistrean la investigarea tematicii asumate este mult mai largă, incluzând articole în alte reviste științifice, capitole în volume publicate de către alte universități și instituții de cercetare din țară și străinătate, comunicări prezentate la conferințe internaționale și naționale.

Însumând toate acestea, la cinci ani de la înființarea sa Laboratorul pentru Analiza Conflictului Transnistrean prezintă un bilanț solid, de referință pentru literatura de cercetare națională și internațională, cu perspective evidente de creștere cantitativă și consolidare calitativă.